

Richtlijnen besluitMER IJsseldelta-Zuid

Richtlijnen besluitMER IJsseldelta-Zuid

project — **ijsseldelta** —

november 2009

Inhoudsopgave

1	Introductie	7
1.1	Inleiding	7
1.2	Aan besluitMER gekoppelde besluiten	7
1.3	De opgave	8
1.4	Opzet van deze richtlijnen	8
2	De richtlijnen	10
2.1	Essentiële informatie	10
2.2	Uitgangspunten en besluitvorming	10
2.2.1	Uitgangspunten en doelen	10
2.2.2	Te nemen besluiten	10
2.2.3	Beleid en regelgeving	10
2.3	Opgaven en alternatieven	11
2.3.1	Opgaven	11
2.3.2	Alternatieven	11
2.3.3	Meest milieuvriendelijk alternatief	12
2.4	Huidige situatie en milieueffecten	12
2.4.1	Referentie	12
2.4.2	Hydraulica en morfologie	13
2.4.3	Bodem en water	13
2.4.4	Natuur	13
2.4.5	Cultuurhistorie	14
2.4.6	Woon- en leefmilieu	14
2.5	Leemten in kennis en evaluatieprogramma	15
2.5.1	Leemten in kennis	15
2.5.2	Evaluatie en monitoring	15
2.6	Overige onderwerpen	16
3	Specifieke richtlijnen voor waterkeringplan en ontgrondingsvergunning	17
3.1	Waterkeringplan	17
3.2	Ontgrondingsvergunning	17
4	Aandachtspunten bij de uitwerking van plannen	18
4.1	Stedenbouwkundig plan voor het woongebied	18
4.2	Inrichting- en beheerplan	18

Bijlage

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport van de Commissie voor de milieueffectrapportage

1 *Introductie*

1.1 *Inleiding*

De provincies Overijssel en Flevoland, de waterschappen Groot Salland en Zuiderzeeland en de gemeenten Kampen en Dronten willen, samen met het Rijk, in het gebied IJsseldelta-Zuid de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie integraal uitwerken. De opgaven zijn planologisch mogelijk gemaakt in partiële herzieningen van het Streekplan 2000+ van de provincie Overijssel en het Omgevingsplan 2006 van de provincie Flevoland. Hiervoor is een planMER opgesteld. Na de vaststelling najaar 2008 van de partiële provinciale planherzieningen worden de opgaven verder uitgewerkt en volgt besluitvorming over bestemmingsplannen, waterkeringplannen, vergunningen en ontheffingen.

Het planMER heeft met de partiële herziening IJsseldelta-Zuid van het Streekplan Overijssel 2000+ en de partiële herziening van het Omgevingsplan Flevoland 2006 zes weken ter inzage gelegen. Het planMER was tevens de startnotitie voor het besluitMER. Tegen de partiële herziening van het Streekplan Overijssel zijn 29 zienswijzen ingediend. Ook zijn twee zienswijzen ingediend tegen de partiële herziening van het Omgevingsplan Flevoland, waarvan één vrijwel identiek aan een ingediende zienswijze tegen de ontwerp-streekplanherziening Overijssel. De reacties op de zienswijzen zijn opgenomen in een Reactienota die is betrokken bij de vaststelling van de partiële herzieningen van streekplan en omgevingsplan. Een deel van de zienswijzen heeft betrekking op de Startnota besluitMER. In de Reactienota is aangegeven welke onderwerpen aandacht moeten krijgen bij de uitwerking van het besluitMER.

De Startnota besluitMER heeft ook afzonderlijk van 30 mei tot en met 10 juli 2008 ter inzage gelegen. Hierop zijn nog twee zienswijzen ontvangen die eveneens worden betrokken bij de uitwerking van het besluitMER.

Het planMER, inclusief startnota en ontvangen zienswijzen is ook voor advies voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Deze richtlijnen voor het besluitMER zijn dan ook grotendeels gebaseerd op het advies voor de richtlijnen van de Commissie m.e.r. van 14 juli 2008 en op de toezeggingen uit de Reactienota partiële planherziening IJsseldelta-Zuid.

Wat betreft het advies voor de richtlijnen van de Commissie m.e.r. acht het bevoegd gezag dit advies op een aantal aspecten gedetailleerder dan voor de voorliggende besluiten strikt noodzakelijk is. Op die punten zijn de richtlijnen aangepast ten opzichte van het advies.

Daarnaast zijn een aantal richtlijnen gericht op het waterkeringplan en de ontgrondingsvergunning. Deze zijn slechts op hoofdlijn van toepassing voor het op volwaardige wijze betrekken van de milieubelangen in de besluitvorming over het bestemmingsplan. Voor zover richtlijnen specifiek betrekking hebben op het in beeld brengen van milieueffecten voor de besluitvorming over het waterkeringplan en/of ontgrondingsvergunning, zijn deze in een apart hoofdstuk 3 van deze richtlijnen opgenomen.

1.2 *Aan besluitMER gekoppelde besluiten*

De motieven voor het opstellen van het besluitMER zijn in het algemeen de volgende:

1. Het besluitMER is als onderzoeksrapport bedoeld om mede input te geven aan de keuze voor de inrichting van het gebied.
2. Het MER is bedoeld om de milieubelangen op volwaardige wijze in de besluitvorming mee te nemen.

Voor IJsseldelta-Zuid wordt het besluitMER opgesteld voor het nemen van de volgende besluiten:

- Bestemmingsplannen, waarvoor de gemeenten Kampen en Dronten bevoegd gezag zijn, voor het planologisch vastleggen van de bypass, waterkeringen, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie.

- Waterkeringplannen, waarvoor de provincies Overijssel en Flevoland bevoegd gezag zijn.
- Ontgrondingsvergunning, waarvoor de provincie Overijssel bevoegd gezag is.

Ad. 1 Bestemmingsplan

De ontwikkeling van IJsseldelta-Zuid vindt plaats in het buitengebied van de gemeente Kampen en de gemeente Dronten. Voor Kampen is momenteel een Bestemmingsplan Buitengebied van toepassing. Voor Dronten het Bestemmingsplan Landelijk Gebied.

Om de ontwikkelingen in IJsseldelta-Zuid (de woningbouw en infrastructuur, aanleg van de bypass en waterkeringen, recreatie zoals de jachthaven, dagstrand, ligplaatsen en de natuur) planologisch te regelen, moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld voor een groot gebied ten westen en zuiden van Kampen en op Drontens grondgebied het noordelijk deel van het Drontermeer en de daaraan grenzende oeverzone. Aangezien een aantal vast te leggen activiteiten m.e.r.-(beoordelings)plichtig is, dient de bestemmingsplanprocedure te worden gekoppeld aan de procedure voor het besluitMER. Het op te stellen besluitMER onderzoekt de verdere mogelijkheden voor de inrichting van IJsseldelta-Zuid. Het voorkeursalternatief uit het planMER IJsseldelta-Zuid vormt hiervoor de basis.

Ad. 2 Waterkeringplan

Bij de voorgenomen activiteit van nieuwe dijken, aanpassingen van bestaande dijken en in de dijken op te nemen kunstwerken voor de aanleg van de bypass, is het waterkeringplan (waarin opgenomen de ontwerpen van dijken en kunstwerken) het m.e.r.-plichtige besluit op grond van de Wet op de waterkering.

In het dijkverleggingplan wordt aandacht besteed aan de ligging van de nieuwe waterkering, het technisch ontwerp (veiligheid en standzekerheid), uitvoeringsaspecten, faseringen, beheer en onderhoud. Veiligheidsberekeningen zullen mede ten grondslag liggen aan het dijkontwerp. Verder wordt rekening gehouden met alle bij de uitvoering van het plan betrokken belangen, waaronder die van landschap, natuur, cultuurhistorie, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu. In de toelichting op het plan wordt aangegeven welke gevolgen aan de uitvoering van het plan zijn verbonden en op welke wijze met de daarbij betrokken belangen rekening is gehouden.

Ad. 3 Ontgrondingsvergunning

Binnen de ontwikkeling vindt een ontgroning plaats die de drempel voor m.e.r.-plicht van 100 hectare of meer gaat overschrijden. Deze ontgroning is noodzakelijk om de bypass aan te leggen. Grondverzet is nodig om de vaargeul te realiseren. Daarnaast is sprake van grondverzet ten behoeve van het realiseren van het stroombed en vereffening van het gehele terrein binnen de bypass.

1.3 De opgave

In het planMER zijn de verschillende mogelijke alternatieven op hoofdlijnen weergegeven. Het voorkeursalternatief uit het planMER voor de integrale gebiedsontwikkeling is vastgelegd in de partiële herzieningen van het Streekplan Overijssel 2000+ en het Omgevingsplan Flevoland 2006.

In het planMER zijn alternatieven onderzocht. Alternatieven voor de verschillende planonderdelen, maar nog belangrijker: integrale gebiedsontwikkelingsalternatieven. Dit heeft geleid tot een voorkeursalternatief. Dit alternatief heeft de voorkeur van een ruime meerderheid van de betrokken partijen en dient dan ook als basis voor de verdere uitwerking op inrichtingsniveau in het besluitMER. Wel is er nog een terugvaloptie, waarin het westelijk deel van de bypass een lager peil krijgt dan in het voorkeursalternatief. Dat leidt tot minder grondwaterstijging in het binnendijkse gebied. Met deze keuze worden ook de kaders gesteld voor de uitwerking in het besluitMER.

Een van de kernopgaven in het uitwerken van het besluitMER is de bypass zodanig inrichten dat er zo min mogelijk waterbezwaar naar de omgeving ontstaat, maar ook de overige plandoelen worden gerealiseerd. Vervolgens moet worden onderzocht welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Levert dat onvoldoende resultaat op, dan kan dat aanleiding zijn om een variant vergelijkbaar met het Masterplan vast te leggen in het bestemmingsplan en de dijkverlegging-/waterkeringplannen.

Het besluitMER vormt een verdere uitwerking van het planMER.

1.4 Opzet van deze richtlijnen

In hoofdstuk 2 zijn de richtlijnen opgenomen die gelden voor het besluitMER voor alle drie te nemen besluiten. Op een aantal onderdelen is aangegeven dat deze voor het bestemmingsplan in het besluitMER nog globaal inzicht moeten geven, maar in een volgende fase voor specifieke te noemen plannen gedetailleerd moeten worden uitgewerkt.

In hoofdstuk 3 zijn de richtlijnen opgenomen die specifiek van toepassing zijn voor het besluitMER voor het waterkeringplan en de ontgrondingsvergunning.

Apart vermeld zijn in hoofdstuk 4 de door de Commissie m.e.r. geadviseerde richtlijnen die het bevoegd gezag gedetailleerder acht dan voor de voorliggende besluiten strikt noodzakelijk is. Wel ziet het bevoegd gezag deze als aandachtspunten voor verdere uitwerking na de besluitvorming voor bijvoorbeeld inrichting- of beheerplannen.

Voorbeelden hiervan zijn gedetailleerde inrichtingsvraagstukken voor toekomstig woongebied of alternatieven op de erosie- en sedimentatieprocessen. De inrichtingsvraagstukken voor het woongebied zijn niet onderscheidend voor de besluitvorming over het bestemmingsplan, met slechts een globale woonbestemming. Daarvoor is gekozen omdat de woningbouw pas vanaf 2017 in productie komt en dan op inrichtingsniveau mogelijk andere eisen of gewijzigde inzichten zullen gelden. In afwijking van het advies van de Commissie m.e.r. acht het bevoegd gezag de effecten van de alternatieven op de erosie- en sedimentatieprocessen belangrijk, maar niet essentieel voor dit besluitMER. Deze processen dienen naar de mening van het bevoegd gezag wel globaal in beeld te worden gebracht, maar pas bij de uitwerking van het voorkeursalternatief naar een definitief inrichtingsplan en beheerplan in detail inzichtelijk te worden gemaakt.

2 *De richtlijnen*

2.1 Essentiële informatie

De volgende punten zijn essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten ingaat:

- welke vergravingen noodzakelijk zijn bij de verschillende alternatieven en welke gevolgen dit heeft voor de hydrologie;
- welke mogelijkheden de alternatieven hebben voor natuurontwikkeling en tevens welke gevolgen ze hebben voor de bestaande natuurwaarden en het landschap; welke waarden worden aangetast en welke natuur- en landschappelijke waarden worden ontwikkeld; welke ingrepen in de natuur en het landschap in de toekomst nodig zijn om blijvend aan de doelstelling voor de waterstandverlaging te kunnen voldoen;
- een samenvatting als zelfstandig leesbaar document dat een goede afspiegeling vormt van de inhoud van het MER.

2.2 Uitgangspunten en besluitvorming

2.2.1 Uitgangspunten en doelen

In het plan-MER zijn de verschillende mogelijke alternatieven op hoofdlijnen weergegeven. Het voorkeursalternatief uit het planMER voor de integrale gebiedsontwikkeling is vastgelegd in de herzieningen van streekplan en omgevingsplan. Tevens is in het plan-MER een terugvaloptie als alternatief voor het voorkeursalternatief aangeduid. Met deze keuze worden ook de kaders gesteld voor de uitwerking in het besluitMER. Geef in het MER aan welke keuzes in de streekplanherziening zijn gemaakt, welke randvoorwaarden dit geeft aan de verdere uitwerking en welke ontwerprijheid er nog bestaat en op welke wijze de terugvaloptie is meegenomen in de alternatieven. Geef hierbij een helder inzicht in de prioritering van de doelstellingen en maak daarbij een onderscheid naar de verschillende opgaven: bypass, woningbouw, infrastructuur, recreatie en natuur. Geef aan hoe de verschillende opgaven scores op hun doelbereik.

2.2.2 Te nemen besluiten

De verschillende opgaven worden apart of in combinatie in verschillende besluiten vastgelegd. Aangegeven wordt dat de opgaven worden vastgelegd in bestemmingsplannen, waterkeringplannen, vergunningen en ontheffingen. Geef in het MER een overzicht welke opgaven met welke besluiten worden vastgelegd. Geef daarbij aan hoe de besluiten op elkaar aansluiten in plaats en tijd. Het kan zijn dat de bestemmingsplannen een kader bieden voor nog uit te werken m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten in het vervolg. Daarnaast is voor (een deel) van de activiteiten een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswet.

2.2.3 Beleid en regelgeving

In het planMER/de startnotitie worden de belangrijkste beleidsdocumenten op nationaal, provinciaal en lokaal niveau gegeven. Vul het overzicht aan met overige voor het beleidskader relevante beleidsdocumenten, zoals de Grondwater Richtlijn, de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit. Ga in het MER specifiek in op de randvoorwaarden of beperkingen die het beleidskader aan activiteiten stelt.

2.3 Opgaven en alternatieven

2.3.1 Opgaven

Geef in het MER een duidelijke beschrijving van de verschillende onderdelen waaruit de integrale gebiedsontwikkeling bestaat en de bandbreedte waarbinnen variatie mogelijk is. Maak daarbij in ieder geval onderscheid in de bypass, woningbouw, infrastructuur, recreatie en natuurontwikkeling.

Geef in het MER voor de waterkeringen een globale beschrijving van:

- het tracé van de waterkeringen en de situering van de overige activiteiten, inclusief een motivatie voor de keuze, zowel vanuit ruimtelijk perspectief als vanuit de aanwezige bodemopbouw en samenstelling en aanwezige waarden;
- het ontwerp en de dimensionering van de waterkeringen;
- inzicht in het ontwerpprofiel en het aanlegprofiel aan de hand van karakteristieke dwarsprofielen voor onderscheidende situaties.

Werk deze aspecten voor het waterkeringplan verder uit conform de richtlijnen in paragraaf 3.1.

Geef in het MER op een uitwerkingsniveau passend bij de besluitvorming specifiek voor de bypass:

- het ontwerp van verschillende inrichtingsvarianten van de bypass en de hiermee geïntegreerde woningbouw;
- de dimensionering van de geul binnen de bypass met de eventueel benodigde voorzieningen om ongewenste gevolgen van veranderingen in de grondwaterstanden/kwaliteiten tegen te gaan;
- binnen de bypass de eventueel benodigde voorzieningen in de bypass om ongewenste gevolgen van veranderingen in de grondwaterstanden/kwaliteiten en stromingen buiten de bypass tegen te gaan.

Geef in het MER voor de overige voorzieningen en planonderdelen voor zover relevant voor de besluitvorming over het bestemmingsplan (kunstwerken, woongebieden, infrastructuur, jachthavens en eventuele natuurgebieden):

- de situering ervan inclusief de motivatie voor de keuze;
- de ontwerpprincipes, inclusief dimensioneringsgrondslagen en het globale ontwerp;

Geef in het MER op hoofdlijnen voor zover al bekend en nodig voor besluitvorming inzicht in de aanleg en uitvoeringsaspecten. Werk de uitvoerings- en aanlegaspecten van de waterkeringen, bypass, woongebied, natuurgebied, infrastructuur en jachthavens later uit in een uitvoeringsplan.

Geef in het MER voor de oeververbinding bij Roggebot voor lokaal verkeer en een toekomstige N23 inzicht in de te onderscheiden opties voor ligging en aard van de oeververbinding.

2.3.2 Alternatieven

Schenk bij de uit te werken alternatieven voor zover onderscheidend aandacht aan de volgende aspecten.

Veiligheid tegen hoogwater

Richtinggevend voor de alternatiefontwikkeling is in eerste instantie de veiligheidsopgave voor waterafvoer door de bypass. In het planMER is duidelijk gemaakt dat in de toekomst waarschijnlijk extra maatregelen in de beneden-IJssel nodig zijn. Geef in het MER aan of en zo ja, hoe de bypass gemaximaliseerd kan worden om een zo groot mogelijke afvoercapaciteit te realiseren, zodat voor eventuele toekomstige opgaven elders in de beneden-IJssel minder maatregelen nodig zijn.

Natuurontwikkeling en cultuurhistorie

Geef in het MER aan hoe met de bestaande natuur-, cultuurhistorische- en archeologische waarden wordt omgegaan. Geef aan waar welke natuurwaarden (habitattypen, doeltypen en doelsoorten) in welke oppervlakten nagestreefd worden. Uit het planMER blijkt dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-waarden niet zijn uit te sluiten. Daarmee is de natuurwetgeving in belangrijke mate sturend op de oplossingsrichting voor de hoogwateropgave. Significant negatieve gevolgen op Natura 2000-waarden moeten worden geminimaliseerd of zijn, voor de opgaven waarvoor geen dwingende redenen van groot openbaar belang bestaan, niet toegestaan. Dit zal naar verwachting, zoals ook in het planMER aangegeven, beperkingen opleggen aan de opgaven. Met name voor de recreatieactiviteiten (jachthavens) is dit een aandachtspunt. Op voorhand is niet uit te sluiten dat andere opgaven zoals de woningbouw en de infrastructuur aantasting van Natura 2000-waarden geven. Onderzoek in de alternatiefontwikkeling inrichtings- en faseringsvarianten zonder of met minimale gevolgen op Natura 2000.

Woningbouw

Geef aan binnen welke bandbreedte inrichtingsvarianten voor woningbouw mogelijk zijn. Werk de woningbouwopgave uit voor de taakstelling tot 2020 (800 woningen) en voor de locatiedcapaciteit

(1.300 woningen, waarvan 1.100 woningen voor de regionale opgave). Geef voor de woongebieden daarbij indicatief aan en zover in deze fase reeds bekend:

- de situering, begrenzing en dichtheden;
- de ontsluiting(ssstructuur);
- de voorzieningen voor langzaam verkeer en openbaar vervoer (fasering);
- de inrichting van de verkeersontsluiting, aanleg van geluidwerende voorzieningen, inrichting van verkeersluwe/-vrije wijken;
- de structuur van het groen en het water en de inrichting van groen en oppervlaktewater in relatie tot de beoogde functie (bijvoorbeeld recreatie en aansluiting bij of juist bufferfunctie voor belendende (te ontwikkelen) natuurgebieden).

Geef specifiek aan hoe bij de situering, hoogteligging en bereikbaarheid van woongebieden rekening is gehouden met de kans op wateroverlast.

Werk deze en andere in hoofdstuk 4 genoemde aspecten later gedetailleerd uit in een stedenbouwkundig plan.

Infrastructuur

De opgave is om een nieuwe oeververbinding ter hoogte van Roggebotsluis aan te leggen en daarbij de N307 op te waarden tot N23. Geef in het MER, voor zover relevant voor de aan te leggen oeververbinding en de effecten daarvan, aan:

- de omvang en locatie van de huidige knelpunten in de infrastructuur en hun onderlinge samenhang;
- een duidelijke overzichtskaart met de knelpunten op de N307 en de regionale (stroom)wegen in het studiegebied;
- de functie en het gebruik van het regionale wegennet in relatie tot de problematiek op de N307;
- de verhouding tussen de intensiteiten in de spitsperiodes en de beschikbare capaciteit van de N307 en de regionale stroomwegen; analyseer de huidige reistijden; geef aan wat de omvang van congestie is en druk de zwaarte daarvan uit in voertuigverliesuren in totaal en naar doelgroepen (woon-werk, zakelijk, overig en goederenvervoer); geef aan wat de effecten van de huidige congestie zijn op de bereikbaarheid en de betrouwbaarheid van de reistijden; ga in op het aandeel sluipverkeer (oneigenlijk verkeer) op de wegen in het studiegebied;
- de eventuele problemen met betrekking tot de verkeersveiligheid en met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen en de externe veiligheid;
- welke tracéalternatieven mogelijk zijn voor deze weg en de nieuwe oeververbinding: geef de hoogteligging, aansluitingen, kunstwerken en eventuele geluidswerende voorzieningen; werk voor de oeververbinding een variant uit met een brug en een tunnel.

De aspecten die niet relevant zijn voor de oeververbinding dienen in de tracéstudie voor de toekomstige ombouw van de N307 naar een N23 te worden meegenomen. Dit betreft dan een verbreding en detaillering van alle bovengenoemde aspecten.

Recreatie

Geef aan waar uitbreiding van jachthavens en nieuwe jachthavens mogelijk is/zijn. Geef aan welke hoeveelheden en type (passanten/vaste) ligplaatsen waar gesitueerd worden. Geef aan hoe de situering van de ligplaatsen is afgestemd op de (cumulatieve) gevolgen op Natura 2000-waarden. Als handhaving nodig is om gevolgen op Natura 2000-waarden te voorkomen, geef dan aan hoe dit geregeld en gegarandeerd wordt.

2.3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Optimaliseer in het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) een inrichting- en uitvoeringswijze die maximale natuurontwikkeling mogelijk maakt, bij een minimale aantasting van bestaande natuur, cultuurhistorie en zo gering mogelijke belasting van de omgeving.

2.4 Huidige situatie en milieueffecten

Het planMER/de startnotitie geeft een globaal overzicht van de milieueffecten. Neem deze milieueffecten over in het MER en werk ze op basis van onderstaande adviezen nader uit, passend bij het detailniveau van de verschillende te nemen besluiten.

2.4.1 Referentie

De referentiesituatie is de huidige situatie in het gebied met de autonome ontwikkelingen. Geef hiertoe een overzicht van de (ruimtelijke) plannen en projecten op het gebied van wonen, infrastructuur, werken en recreëren, die de komende periode in de regio zullen worden uitgevoerd.

Geef voor de infrastructuur de autonome groei van het verkeersaanbod. Maak gebruik van scenario's op het moment dat er onzekerheden over ontwikkelingen bestaan.

2.4.2   Hydraulica en morfologie

Bespreek in het MER de hydraulische en morfologische effecten van de maatregelen. Doe dit in elk geval voor de gemiddelde omstandigheden, voor omstandigheden van zeer hoge afvoer waarin de bypass ingezet moet worden om overtollig water af te voeren, en ook voor lagere – frequenter optredende – afvoerpieken.

Geef voor de verschillende alternatieven, voor zover in deze fase relevant, de gevolgen op stromingspatronen weer bij de te verwachten waterstanden in de bypass.

Werk voor het inrichtingsplan, beheerplan en Wbr-vergunning de in hoofdstuk 4.2 genoemde aspecten gedetailleerd uit.

2.4.3   Bodem en water

Bodem

Geef voor de verschillende alternatieven voor zover in deze fase onderscheidend en relevant voor de voorliggende besluiten:

- een beschrijving van de bodemopbouw en bodemkwaliteit in het plangebied;
- een beschrijving van de grond die binnen het plangebied wordt ontgraven en wat hiervan de kwaliteit is.

Werk de in hoofdstuk 3 opgenomen aspecten later op basis van een gedetailleerd uitvoeringsplan voor de diverse vergunningaanvragen nader uit.

Grond- en oppervlaktewater

Er dient in het MER aandacht te zijn voor de gevolgen van wijzigingen van het waterpeil in de bypass en het hiermee verbonden deel van het Drontermeer.

Geef voor de verschillende alternatieven met onderscheidende peilverschillen in de bypass:

- inzicht in de bestaande bodemopbouw en de (geo)hydrologische situatie van het plangebied in de huidige situatie en de veranderingen daarin na de aanleg (veranderingen in grondwaterstanden, grondwaterstromingspatronen, kwel en infiltratie);
- de mogelijkheden om in de woonwijk de Maten het vaste grondwaterpeil te handhaven;
- de grondwaterstromen en kweleffecten door doorgravingen van de deklaag in combinatie met de nieuwe waterpeilen in het (verlengde) Vossemeer;
- de omvang van de dijkskwel in Flevoland en de gevolgen voor de kwaliteit van het lokale oppervlaktewater;
- de gevolgen aan van bovengenoemde veranderingen;
- mitigerende maatregelen om de gevolgen te beperken;
- de kans op verandering van de grondwaterkwaliteit zowel binnen het gebied van de bypass ten gevolge van vergravingen en ander gebruik als erbuiten als gevolg van veranderingen in de (geo)hydrologische situatie.

2.4.4   Natuur

Voor een belangrijk deel zijn de ecologische gevolgen al beschreven in het planMER/de startnotitie en de daarbij behorende passende beoordeling. Op basis van de geohydrologie en bodem moet in meer detail dan in het planMER de samenhang met de ecologie beschreven worden aan de hand van een landschapsecologische systeembeschrijving. Op basis van deze systeembeschrijving kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur per landschapsecologische zone concreter worden beschreven aan de hand van gewenste habitat- of doeltypen (waarin ook de kwaliteit wordt beschouwd) en doelsoorten (waarin ook de kwaliteit van functiegebieden wordt beschouwd).

Ga daarom in het MER specifiek in op, of geef een nadere uitwerking van:

- de gevolgen op de natuur aan de hand van veranderingen areaal, aantal en kwaliteit van gewenste habitat- of doeltypen en (functiegebieden van) doelsoorten uit het handboek natuurdoeltypen;
- maak daarbij onderscheid in negatieve (verstoring en vernietiging) en positieve effecten (natuurontwikkeling) en geef deze afzonderlijk weer;
- de effecten van veranderingen in het grondwatersysteem door vergraving van de afdekkende lagen en daarmee op de ecologie;
- de gevolgen van verstoring door de toekomstige woningbouw, infrastructuur en recreatie (vaart); ga in op de locatie, dimensionering en zonering om effecten op huidige en te ontwikkelen natuurwaarden te beperken; ga bij de fasering van de aanleg in het bijzonder in op de recreatievaart, aangezien in het planMER en de passende beoordeling in principe significant

negatieve gevolgen (in cumulatie) op soorten uit de Natura 2000-gebieden waarvoor de instandhoudingsdoelen zijn opgesteld, zijn geconstateerd; ga na of en hoe zonering en fasering kan leiden tot mitigatie;

- het beheer van het gebied; het functioneren van de bypass is afhankelijk van het gevoerde beheer (zie ook 2.5.2); de ruwheid van het oppervlak en daarmee de weerstand die het stromende water ondervindt, zijn afhankelijk van de (te realiseren) natuurdoeltypen voor de vegetatie en het gevoerde beheer.

Werk in een volgende fase het beheer nader en gedetailleerd uit in een beheerplan.

Geef in het MER de effecten van alle in het gebied voorkomende soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet en de Rode Lijst.

Voorkom negatieve effecten vanuit de vaarverbinding op de Enk.

Voor de Natura 2000-gebieden geldt dat een passende beoordeling uitgevoerd dient te worden, indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben. In het planMER is reeds een passende beoordeling opgenomen die op hoofdlijnen goed aangeeft welke gevolgen de bypass heeft. Werk deze passende beoordeling – waar nodig – uit tot het detailniveau dat aansluit bij het detailniveau van het besluitMER. De cumulatieve gevolgen zijn in het planMER slechts beperkt uitgewerkt. Uit het planMER/de passende beoordeling komt onder andere naar voren dat er significante effecten zijn te verwachten van het voornemen op een tweetal kritische soorten met een zeer slechte staat van instandhouding, namelijk: Grote Karekiet en Roerdomp. Omtrent de significante effecten op de Kleine Zwaan wordt vermeld dat daarover onzekerheid bestaat. Werk deze (cumulatieve) gevolgen in het MER verder uit.

Geef in het MER een volledig beeld van de bestaande en geplande projecten met cumulatieve gevolgen. Neem in ieder geval andere Ruimte voor de Rivier-projecten mee en geef een onderbouwing van de stelling dat er geen significante gevolgen zijn met andere maatregelen op de Veluwerandmeren.

2.4.5 Cultuurhistorie

Het planMER geeft goed de gevolgen voor de cultuurhistorische waarden weer voor het plangebied. Pas deze – waar nodig – aan op basis van de nadere uitwerking. En schenk in de uitwerking van alternatieven aandacht aan de 'respectzone' Zwartendijk.

2.4.6 Woon- en leefmilieu

Algemeen

De effecten op het woon- en leefmilieu worden bepaald door de cumulatieve gevolgen van ongelijksoortige milieuaspecten op de gezondheid en op de sociale omstandigheden van mensen die in het studiegebied wonen of verblijven. Relevant hierbij zijn: geluid, trillingen, lucht, (verkeers-) veiligheid, barrièrewerking, landschapsbeeld (inclusief visuele hinder en gedwongen vertrek) door sloop van huizen.

Werk deze aspecten voor zover relevant voor de besluitvorming en passend bij het detailniveau van het bestemmingsplan uit.

Verkeer

Geef voor de verkeerstromen in het gebied een verkeerskundige analyse van de volgende aspecten in het studiegebied, op het noodzakelijke detailniveau behorend bij de te nemen besluiten:

- de verkeersintensiteiten, onderscheiden naar personenverkeer en vrachtverkeer alsmede de gebruikelijke onderscheiden naar doelgroepen (woon-werk, zakelijk, overig) en tijdstip van de dag (spits en niet-spits);
- de reistijden op het tracé en de betrouwbaarheid hiervan per auto of openbaar vervoer, zowel tijdens als buiten de spitsperioden;
- de kwaliteit van de verkeersafwikkeling (I/C verhoudingen);
- de verkeersveiligheid (ongevalskans, slachtoffers).

Voeg aan het MER (als bijlage) een technische rapportage van het te hanteren verkeersmodel toe. Geef aan op welke uitgangspunten de opbouw van het netwerk is gebaseerd en welke ruimtelijke ontwikkelingen voor de prognosejaren zijn meegenomen. Geef aan hoe de verschillende verkeerssoorten in het model zijn opgenomen (vracht- en personenautoverkeer en openbaar vervoer).

Luchtkwaliteit

Beschrijf de gevolgen van de verschillende alternatieven voor de luchtkwaliteit langs het hoofd- en

onderliggend wegennet, onafhankelijk of sprake zal zijn van overschrijding van grenswaarden. Volg hierbij de (nieuwe) Wet milieubeheer van 15 november 2007, met daarin de luchtkwaliteitseisen die zijn opgenomen in hoofdstuk 5. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007). Houd daarbij rekening met de gevolgen van congestie op de luchtkwaliteit. Geef aan hoe wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

Geef in het MER voor fijn stof (PM10) en NO2 inzicht in de concentratieniveaus en eventuele overschrijdingen van grenswaarden zowel voor de autonome ontwikkelingen als voor de verschillende alternatieven. Beschrijf:

- de ligging en grootte van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere gevoelige bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden.

Niet te verwachten is dat de grenswaarden en richtwaarden voor de overige stoffen uit de Wm (luchtkwaliteitseisen) zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie beveelt de Commissie toch aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER. Geef in het MER tevens aan wat de (positieve of negatieve) gevolgen zijn voor de luchtkwaliteit langs de relevante aanliggende wegvakken en het onderliggend wegennet. Voor de afbakening van het studiegebied is het van belang die gebieden mee te nemen waar significante gevolgen te verwachten zijn.

Geluid

Beschrijf de huidige of heersende geluidbelasting op gevoelige bestemmingen en de geluidbelasting ten gevolge van de aan te passen weg voor het bepalende jaar (tien jaar na aanpassing van de weg). Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de eisen uit de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen. Beschrijf in het MER de toename of afname van aantallen geluidbelaste woningen (vanaf de voorkeurswaarde (uitgedrukt in de Europese dosismaat Lden) van 48 dB) en oppervlak geluidbelast natuurgebied (vanaf een etmaalgemiddelde van 42 dB(A)). Presenteer de geluidscontouren op een contourenkaart. Geef in het MER aan:

- of er thans al woningen zijn waarvoor een hogere waarde is verleend;
- in hoeverre er nog achterstallige saneringssituaties zijn;
- welke geluidsreducerende maatregelen (bijvoorbeeld in de vorm van geluidsschermen of 'stiller asfalt') moeten worden getroffen;
- of bij bestaande woningen waar sprake is van een saneringssituatie geluidsreducerende maatregelen de geluidsbelasting kunnen terugdringen tot de saneringsdoelstelling;
- of er bestaande en geplande geluidsgevoelige objecten en gebieden zoals woon-, natuur-, stilte- en recreatiegebieden aanwezig zijn.

Beschrijf in het MER ook de (positieve of negatieve) gevolgen voor de geluidniveaus langs de relevante wegen van het onderliggende wegennet.

Externe veiligheid

Geef aan of er in de huidige en toekomstige situatie knelpunten zijn op het gebied van externe veiligheid, of er knelpunten door het voornemen verdwijnen en of er nieuwe knelpunten ontstaan. Ga specifiek in op de veiligheidsmaatregelen tegen calamiteiten in de variant van de N23 met een oeververbinding met een tunnel.

2.5. Leemten in kennis en evaluatieprogramma

2.5.1 Leemten in kennis

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen betrouwbare of volledige informatie kon worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Hierbij gaat het uiteraard om milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol kunnen spelen. Geef bij de hydraulische en morfologische berekeningen aan met welke modelinstrumenten en versies hiervan de berekeningen uitgevoerd zijn, en (met betrekking tot hydraulisch instrumentarium) of de uitkomsten hiervan in overeenstemming zijn met het instrumentarium op basis waarvan de taakstelling is bepaald.

2.5.2 Evaluatie en monitoring

Het bevoegd gezag moet bij het verlenen van de benodigde vergunningen aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat het MER al een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte

voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatie-onderzoek. Geadviseerd wordt om in een monitoringsprogramma onderscheid te maken naar aanlegfase en eindsituatie. Geef in het MER zicht op de beoogde opzet van de monitoring. Geef aan hoe deze methodisch zal plaatsvinden, over welke thema's en op welke momenten rapportages naar verwachting beschikbaar zullen zijn. Geef aandacht aan de volgende punten bij het evaluatie- en monitoringsprogramma:

- sedimentatie- en erosieprocessen in het studiegebied;
- de ontwikkeling van de vegetatie in relatie tot de hydraulische weerstand die de vegetatie vormt voor de afstroming van water (ruwheid);
- de ontwikkeling van de aanwezige planten- en diersoorten met een beschermde status en de gewenste habitattypen met doelsoorten;
- effectiviteit van de mitigerende maatregelen;
- effectiviteit van natuurontwikkelingmaatregelen en -inrichting met betrekking tot beoogde doelen;
- zonerings van (recreatie)activiteiten en handhaving daarvan.

2.6 Overige onderwerpen

Voor de onderdelen "vergelijking van alternatieven" en "samenvatting van het MER" geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

3 *Specifieke richtlijnen voor waterkeringplan en ontgrondingsvergunning*

3.1 *Waterkeringplan*

Geef in het MER voor de waterkeringen, samen met het waterkeringplan:

- een beschrijving van het tracé van de waterkeringen en de situering van de overige activiteiten, inclusief een motivatie voor de keuze, zowel vanuit ruimtelijk perspectief als vanuit de aanwezige bodemopbouw en samenstelling en aanwezige waarden;
- het ontwerp en de dimensionering van de waterkeringen met inzicht hierbij in de hiervoor uitgevoerde (geotechnische) berekeningen en de gehanteerde (bodem)parameters;
- de constructie van de aan te leggen waterkering (opbouw en samenstelling) en de herkomst van het hiervoor benodigde (bodem)materiaal;
- inzicht in het ontwerpprofiel en het aanlegprofiel aan de hand van karakteristieke dwarsprofielen voor onderscheidende situaties;
- inzicht in het totale ruimtebeslag van de waterkeringen en de ruimtelijke situering aan de hand van voldoende gedetailleerd kaartmateriaal (onder andere lengteprofielen);
- inzicht in de noodzaak en gevolgen van het al dan niet realiseren van een stormkering bij Roggebot.

Geef in het MER voor de aanleg voor zover relevant voor de besluitvorming over het waterkeringplan:

- een beschrijving van de uitvoering en van de aanleg van de waterkeringen, bypass, woongebieden, natuurgebieden, infrastructuur en jachthavens en de gevolgen ervan en de eventuele fasering van het werk met een globaal logistiek plan met (voor zover reeds bekend) het voorziene grondverzet, depot-vorming en grondafvoer;
- de bij de aanleg aan te houden reserves in verband met klink en zetting van de ondergrond.

3.2 *Ontgrondingsvergunning*

Geef in het MER voor het grondstromenplan bij het voorkeursalternatief als basis voor de ontgrondingsvergunning:

- een beschrijving van de bodemopbouw en bodemkwaliteit in het plangebied; differentieer bij de beschrijving van de chemische kwaliteit naar de aanwezigheid van diffuse verontreinigingen en lokale verontreinigingsbronnen en immobiele en mobiele verontreinigingssituaties;
- een nadere uitwerking, op basis van ontwerpberoekeningen, van de plaats en de mate waarin (oppervlakten en diepten vertaald naar hoeveelheden: grondbalans) grond binnen het plangebied wordt ontgraven en wat hiervan de kwaliteit is;
- betrek bij de uitwerking zowel de fysische als chemische kwaliteit in verband met een brede beoordeling van de toepassingsmogelijkheden van deze grond;
- beschrijf de consequenties van de kwaliteit van de grond in het licht van de toepassingsmogelijkheden bij de verschillende alternatieven;
  - een motivering welk beoordelingskader voor de toepassingsmogelijkheden gebruikt zal worden;
  - de kwaliteit van de bovengrond na uitvoering van de ontgravingen;
  - nut en noodzaak van één of meer tijdelijke depots voor tussentijdse opslag van grond, de plaats van deze depots, de noodzakelijke voorzieningen en de inrichting ervan, alsmede het depotbeheer;
  - een beschrijving van de verwerkingsmogelijkheden van de niet herbruikbare verontreinigde grond.

4 *Aandachtspunten bij de uitwerking van plannen*

4.1 *Stedenbouwkundig plan voor het woongebied*

Werk voor de woningbouw onderstaande aspecten in het stedenbouwkundig plan voor het gedetailleerde bestemmingsplan verder uit:

- de situering, begrenzing en dichtheden – waaronder de mate van stapeling en ondergronds bouwen – per deelgebied;
- de wijze van afstemming van het ontwerp op de kenmerken van de ondergrond;
- de situering van sociale, culturele, recreatieve en economische voorzieningen met bijbehorende parkeeroplossingen;
- de ontsluiting(sstructuur);
- de voorzieningen voor langzaam verkeer en openbaar vervoer (fasering);
- de inrichting van de verkeersontsluiting, aanleg van geluidwerende voorzieningen, inrichting van verkeersluwe/-vrije wijken;
- de structuur van het groen en het water en inrichting van groen en oppervlaktewater in relatie tot beoogde functie (bijvoorbeeld recreatie en aansluiting bij of juist bufferfunctie voor belendende (te ontwikkelen) natuurgebieden);
- het waterhuishoudingsplan: bergingscapaciteit, waterpeil, bevaarbaarheid oppervlaktewater, circulatie, waterkwaliteit, percentage verharding;
- het rioleringsplan, waarbij in de buitendijkse woongebieden rekening moet worden gehouden met overstromingen;
- de watervoorziening (drinkwater, huishoudwater, bluswater);
- energieplan.

Bij de uitwerking van het stedenbouwkundig plan is ter beperking van effecten voor woon- en leefmilieu ook aandacht nodig voor:

- de functioneel-ruimtelijke relaties in het gebied en de deelgebieden, zoals de meest gebruikte routes naar school en openbare voorzieningen en barrièrewerking van infrastructuur voor bijvoorbeeld agrariërs en recreanten;
- hinderbeleving: geluidhinder, luchtkwaliteit, sociale onveiligheid, visuele hinder, lichthinder, stank/stof;
- verkeersonveiligheid;
- aanduiding van gevoelige gebieden bij calamiteiten (kwalitatief) en aanduiding van de risico's (indicatief).

4.2 *Inrichting- en beheerplan*

Het naar aanleiding van het besluitMER te kiezen voorkeursalternatief moet verder gedetailleerd worden uitgewerkt in een inrichtingsplan en beheerplan. Werk voor het inrichtingsplan en beheerplan de volgende aspecten uit:

- het stromingspatroon dat ontstaat bij het instroompunt vanuit de IJssel de bypass in;
- in hoeverre er (bij hoge of lage afvoer) gevolgen zijn voor de scheepvaart op de IJssel;
- de stromingspatronen die binnen de bypass optreden;
- in hoeverre en op welke plaatsen depositie van sediment zal ontstaan binnen de bypass; maak hierbij onderscheid tussen sedimentatie van zand en fijn slib;
- in hoeverre en op welke plaatsen erosie van de bodem en oevers binnen de bypass en bij de inlaat van de bypass kan optreden;
- in hoeverre de dynamiek in het oppervlaktewater verandert (bijvoorbeeld oeverafslag en inundaties van oevers).

IJsseldelta Zuid, provincie Overijssel

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

17 juli 2008 / rapportnummer 2113-23

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De provincies Overijssel en Flevoland, de waterschappen Groot Salland en Zuiderzeeland en de gemeenten Kampen en Dronten willen in het gebied IJsseldelta-Zuid de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken. De opgaven worden planologisch eerst mogelijk gemaakt in partiële provinciale streekplanherzieningen van de provincies Overijssel en Flevoland. Hiervoor is een plan-MER opgesteld. Nadat de partiële provinciale streekplanherzieningen zijn vastgesteld, worden de opgaven verder uitwerkt en volgt besluitvorming over bestemmingsplannen, dijkverleggingsplannen, vergunningen en ontheffingen. Het plan-MER geldt tevens als startnotitie voor de besluit-m.e.r.-procedure. De provincie Overijssel is hiervoor (coördinerend) bevoegd gezag.¹

De Commissie gaat er van uit dat het voorkeursalternatief uit het plan-MER het startpunt is voor de uitwerking van alternatieven in het besluit-MER (hierna MER) en baseert hierop haar advies.²

De volgende punten zijn essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

- welke vergravingen noodzakelijk zijn bij de verschillende alternatieven en welke gevolgen dit heeft voor de hydrologie en de sedimentatie-/erosieprocessen;
- welke mogelijkheden de alternatieven hebben voor natuurontwikkeling en tevens welke gevolgen ze hebben voor de bestaande natuurwaarden en het landschap; welke waarden worden aangetast en welke natuur- en landschappelijke waarden worden ontwikkeld; welke ingrepen in de natuur en het landschap in de toekomst nodig zijn om blijvend aan de doelstelling voor de waterstandverlaging te kunnen voldoen;
- een samenvatting als zelfstandig leesbaar document dat een goede afspiegeling vormt van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op het plan-MER/de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie voldoende in het plan-MER/de startnotitie aan de orde komen.

---

¹ Zie voor nadere projectinformatie bijlage 1.

² De provincie Overijssel heeft de Commissie eerder verzocht om te adviseren over het plan-MER. De Commissie heeft bij de toetsing van het plan-MER essentiële tekortkomingen geconstateerd waarna de provincie Overijssel heeft besloten een aanvulling op te stellen en de Commissie gevraagd heeft de advisering over het plan-MER uit te stellen. Als gevolg hiervan zal de advisering over het plan-MER door de Commissie later plaatsvinden dan de advisering voor de richtlijnen van het besluit-MER. Aangezien deze besluit-m.e.r.-procedure anticipeert op het vastleggen van het voorkeursalternatief uit het plan-MER in de streekplanherzieningen, zal als anders wordt besloten ook bezien moeten worden hoe de besluit-m.e.r.-procedure hierop moet worden aangepast.

2. UITGANGSPUNTEN EN BESLUITVORMING

2.1 Uitgangspunten en doelen

In het plan-MER zijn op hoofdlijnen de verschillende mogelijke alternatieven weergegeven. Het voorkeursalternatief uit het plan-MER voor de integrale gebiedsontwikkeling moet nog worden vastgelegd in de streekplanherzieningen. Met deze keuze worden ook de kaders gesteld voor de uitwerking in het besluit-MER. Geef in het MER aan welke keuzes in de streekplanherziening worden gemaakt, welke randvoorwaarden dit geeft aan de verdere uitwerking en welke ontwerprijheid er nog bestaat. Geef hierbij een helder inzicht in de prioritering van de doelstellingen en maak daarbij een onderscheid naar de verschillende opgaven: bypass, woningbouw, infrastructuur, recreatie en natuur. Geef aan hoe de verschillende opgaven scoren op hun doelbereik.

2.2 Te nemen besluiten

De verschillende opgaven worden apart of in combinatie in verschillende besluiten vastgelegd. Aangegeven wordt dat de opgaven worden vastgelegd in bestemmingsplannen, dijkverleggingsplannen, vergunningen en ontheffingen. Geef in het MER een overzicht welke opgaven met welke besluiten worden vastgelegd. Geef daarbij aan hoe de besluiten op elkaar aansluiten in plaats en tijd.

Het kan zijn dat de bestemmingplannen een kader bieden voor nog uit te werken m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten in het vervolg. Daarnaast is voor (een deel) van de activiteiten een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswet. Daarmee zijn (een deel van) de besluiten mogelijk plan-m.e.r.-plichtig. Geef in het MER aan of dit het geval is, om welke activiteiten het gaat en of het besluit-MER tevens als plan-MER dient.

2.3 Beleid en regelgeving

In het plan-MER/de startnotitie worden de belangrijkste beleidsdocumenten op nationaal, provinciaal en lokaal niveau gegeven. Vul het overzicht aan met overige voor het beleidskader relevante beleidsdocumenten, zoals de Grondwater Richtlijn, de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit. Ga in het MER specifiek in op de randvoorwaarden of beperkingen die het beleidskader aan activiteiten stelt.

3. OPGAVEN EN ALTERNATIEVEN

3.1 Opgaven

Geef in het MER een duidelijke beschrijving van de verschillende onderdelen waaruit de integrale gebiedsontwikkeling bestaat en de bandbreedte waarbinnen variatie mogelijk is. Maak daarbij in ieder geval onderscheid in de bypass, woningbouw, infrastructuur, recreatie en natuurontwikkeling.

Geef in het MER voor de waterkeringen:

- een beschrijving van het tracé van de waterkeringen en de situering van de overige activiteiten, inclusief een motivatie voor de keuze, zowel vanuit ruimtelijk perspectief als vanuit de aanwezige bodemopbouw en samenstelling en aanwezige waarden;
- het ontwerp en de dimensionering van de waterkeringen met inzicht hierbij in de hiervoor uitgevoerde (geotechnische) berekeningen en de gehanteerde (bodem)parameters;
- de constructie van de aan te leggen waterkering (opbouw en samenstelling) en de herkomst van het hiervoor benodigde (bodem)materiaal;
- inzicht in het ontwerpprofiel en het aanlegprofiel aan de hand van karakteristieke dwarsprofielen voor onderscheidende situaties;
- inzicht in het totale ruimtebeslag van de waterkeringen en de ruimtelijke situering aan de hand van voldoende gedetailleerd kaartmateriaal (onder andere lengteprofielen).

Geef in het MER specifiek voor de bypass:

- het ontwerp van de bypass inclusief het inrichtingsplan hiervoor;
- de dimensionering van de geul binnen de bypass met inzicht in de mate waarin afsluitende bodemlagen worden doorgraven en het optimaliseren van de dimensionering om de gevolgen van veranderingen in grondwaterstromingen en grondwaterstanden/waterkwaliteit buiten de waterkeringen te beperken³;
- de eventueel benodigde voorzieningen in de bypass om ongewenste gevolgen van veranderingen in de grondwaterstanden/kwaliteiten en stromingen buiten de bypass tegen te gaan.

Geef in het MER voor de overige voorzieningen en planonderdelen (kunstwerken, woongebieden, infrastructuur, jachthavens en eventuele natuurgebieden):

- de situering ervan inclusief de motivatie voor de keuze;
- de ontwerpprincipes, inclusief dimensioneringsgrondslagen en het globale onderwerp.

Aanleg

Geef in het MER:

- een beschrijving van de uitvoering van de aanleg van de waterkeringen, bypass, woongebieden, natuurgebieden, infrastructuur en jachthavens met een eventuele gewenste of noodzakelijke fasering ervan in verband met de te verwachten zettingen van de ondergrond;

---

³ Zie ook de zienswijze van het waterschap Zuiderzeeland die aandacht vraagt voor de gevolgen voor de waterkwaliteit en -kwantiteit in Flevoland.

- een goede beschrijving van de aanleg van de waterkeringen, bypass, woongebieden, natuurgebieden, infrastructuur en jachthavens en de gevolgen ervan en eventuele fasering van het werk met een globaal logistiekplan met het voorziene grondverzet, depotvorming en grondafvoer;
- de bij de aanleg aan te houden reserves in verband met klink en zetting van de ondergrond.

3.2

Alternatieven

Veiligheid tegen hoogwater

Richtinggevend voor de alternatiefontwikkeling is in eerste instantie de veiligheidsopgave voor waterafvoer door de bypass. In het plan-MER is duidelijk gemaakt dat in de toekomst waarschijnlijk extra maatregelen in de beneden-IJssel nodig zijn. Geef in het MER aan of en zo ja, hoe de bypass gemaximaliseerd kan worden om een zo groot mogelijk afvoercapaciteit mogelijk te maken, zodat voor eventuele toekomstige opgaven elders in de beneden-IJssel minder maatregelen nodig zijn.

Natuurontwikkeling en cultuurhistorie

Geef in het MER hoe met de bestaande natuur- en cultuurhistorische waarden wordt omgegaan. Geef aan waar welke natuurwaarden (habitattypen, doeltypen en doelsoorten) in welke oppervlakten nagestreefd worden.

Uit het plan-MER blijkt dat significant negatieve gevolgen op Natura 2000-waarden niet zijn uit te sluiten. Daarmee is de natuurwetgeving in belangrijke mate sturend op de oplossingsrichting voor de hoogwateropgave. Significant negatieve gevolgen op Natura 2000-waarden moeten worden geminimaliseerd of zijn, voor de opgaven waarvoor geen dwingende redenen van groot openbaar belang bestaan, niet toegestaan.

Dit zal naar verwachting, zoals ook in het plan-MER aangegeven, beperkingen opleggen aan de opgaven. Met name voor de recreatieactiviteiten (jachthavens) is dit een aandachtspunt. Op voorhand is niet uit te sluiten dat andere opgaven zoals de woningbouw en de infrastructuur aantasting van Natura 2000-waarden geeft. Onderzoek in de alternatiefontwikkeling inrichtings- en faseringvarianten zonder of met minimale gevolgen op Natura 2000.

Woningbouw

Geef aan binnen welke bandbreedte inrichtingsvarianten voor woningbouw mogelijk zijn. Werk de woningbouwopgave uit voor de taakstelling tot 2020 (800 woningen) en voor de kennelijke locatiedcapaciteit (1100 woningen). Geef voor de woongebieden daarbij aan: de situering, begrenzing en dichtheden – waaronder de mate van stapeling en ondergronds bouwen – per deelgebied;

- de wijze van afstemming van het ontwerp op de kenmerken van de ondergrond;
- de situering sociale, culturele, recreatieve en economische voorzieningen met bijbehorende parkeeroplossingen;
- de ontsluiting(structuur);
- de voorzieningen voor langzaam verkeer en openbaar vervoer (fasering);
- de inrichting van de verkeersontsluiting, aanleg van geluidwerende voorzieningen, inrichting van verkeersluwe/-vrije wijken;
- de structuur van het groen en het water en inrichting van groen en oppervlaktewater in relatie tot beoogde functie (bijvoorbeeld recreatie en aansluiting bij of juist bufferfunctie voor belendende (te ontwikkelen) natuurgebieden);

- het waterhuishoudingsplan; bergingscapaciteit, waterpeil, bevaarbaarheid oppervlaktewater, circulatie, waterkwaliteit, percentage verharding;
- het rioleringsplan, waarbij in de buitendijkse woongebieden rekening moet worden gehouden met overstromingen;
- de watervoorziening (drinkwater, huishoudwater, bluswater), energieplan;
- de eventuele handhaving/inpassing van bestaande agrarische bedrijven;
- de fasering (in aanleg van woningen, voorzieningen, infrastructuur en watersysteem) en de flexibiliteit daarin.

Geef specifiek aan hoe de bij de situering, hoogteligging en bereikbaarheid van woongebieden rekening is gehouden met de kans op wateroverlast. Bijvoorbeeld door variatie in de hoeveelheid binnen- en buitendijks bouwen.

Infrastructuur

De opgave is om een nieuwe oeververbinding ter hoogte van Roggebotsluis aan te leggen en daarbij de N307 op te waarderen tot N23. Geef in het MER:

- de omvang en locatie van de huidige knelpunten in de infrastructuur en hun onderlinge samenhang;
- een duidelijke overzichtskaart met de knelpunten op de N307 en de regionale (stroom)wegen in het studiegebied;
- de functie en het gebruik van het regionale wegennet in relatie tot de problematiek op de N307;
- de verhouding tussen de intensiteiten in de spitsperiodes en de beschikbare capaciteit van de N307 en de regionale stroomwegen; analyseer de huidige reistijden; geef aan wat de omvang van congestie is en druk de zwaarte daarvan uit in voertuigverliesuren in totaal en naar doelgroepen (woon-werk, zakelijk, overig en goederenvervoer); geef aan wat de effecten van de huidige congestie zijn op de bereikbaarheid en de betrouwbaarheid van de reistijden; ga in op het aandeel sluipverkeer (oneigenlijk verkeer) op de wegen in het studiegebied;
- de eventuele problemen met betrekking tot de verkeersveiligheid en met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen en de externe veiligheid;
- welke tracéalternatieven mogelijk zijn voor deze weg en de nieuwe oeververbinding; geef de hoogteligging, aansluitingen, kunstwerken en eventuele geluidswerende voorzieningen; werk voor de oeververbinding een variant uit met een brug en een tunnel.

Recreatie

Geef aan waar uitbreiding van jachthavens en nieuwe jachthavens mogelijk zijn. Geef aan welke hoeveelheden en type (passanten/vaste) ligplaatsen waar gesitueerd worden. Geef aan hoe de situering van de ligplaatsen is afgestemd op de (cumulatieve) gevolgen op Natura 2000-waarden. Als handhaving nodig is om gevolgen op Natura 2000-waarden te voorkomen, geef dan aan hoe dit geregeld en gegarandeerd wordt.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Optimaliseer in het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) op een inrichting en uitvoeringswijze die maximale natuurontwikkeling mogelijk maakt, bij een minimale aantasting van bestaande natuur, cultuurhistorie en landschap.

4. HUIDIGE SITUATIE EN MILIEUEFFECTEN

Het plan-MER/de startnotitie geeft een globaal overzicht van de milieueffecten. De Commissie adviseert deze milieueffecten over te nemen in het MER en op basis van onderstaande adviezen nader uit te werken.

4.1 Referentie

De referentiesituatie is de huidige situatie in het gebied met de autonome ontwikkelingen. Geef hiertoe een overzicht van de (ruimtelijke) plannen en projecten op het gebied van wonen, infrastructuur, werken en recreëren, die de komende periode in de regio zullen worden uitgevoerd. Geef voor de infrastructuur de autonome groei van het verkeersaanbod.⁴ Maak gebruik van scenario's op het moment dat er onzekerheden over ontwikkelingen bestaan.

4.2 Hydraulica en morfologie

Bespreek in het MER de hydraulische en morfologische effecten van de maatregelen. Doe dit in elk geval voor de gemiddelde omstandigheden, voor omstandigheden van zeer hoge afvoer waarin de bypass ingezet moet worden om overtollig water af te voeren, en ook voor lagere – frequenter optredende – afvoerpieken. Geef voor de verschillende alternatieven:

- de te verwachten waterstanden in de bypass;
- het stromingspatroon dat ontstaat bij het instroompunt vanuit de IJssel de bypass in;
- in hoeverre er (bij hoge of lage afvoer) gevolgen zijn voor de scheepvaart op de IJssel;
- de stromingspatronen die binnen de bypass optreden;
- in hoeverre en op welke plaatsen depositie van sediment zal ontstaan binnen de bypass; maak hierbij onderscheid tussen sedimentatie van zand en fijn slib;
- in hoeverre en op welke plaatsen erosie van de bodem en oevers binnen de bypass en bij de inlaat van de bypass kan optreden.

4.3 Bodem en water

Bodem

Geef voor de verschillende alternatieven:

- een gedetailleerde beschrijving van de bodemopbouw en bodemkwaliteit in het plangebied; differentieer bij de beschrijving van de chemische kwaliteit naar de aanwezigheid van diffuse verontreinigingen en lokale verontreinigingsbronnen en immobiele en mobiele verontreinigingssituaties; dit laatstee aan de hand van uit te voeren bodemonderzoek.
- een nadere uitwerking, op basis van ontwerpberekeningen, van de plaats en de mate waarin (oppervlakten en diepten vertaald naar hoeveelheden: grondbalans) grond binnen het plangebied wordt ontgraven en wat hiervan de kwaliteit is; betrek bij de uitwerking zowel de fysische als chemische kwaliteit in verband met een brede beoordeling van de toepassingsmogelijkheden van deze grond; beschrijf de consequenties van de kwaliteit

---

⁴ Om de effecten van beprijzing inzichtelijk te maken, is het van belang dat beprijzing bij alle alternatieven op vergelijkbare wijze wordt uitgewerkt. Reken het scenario van beprijzing voor alle alternatieven door.

van de grond in het licht van de toepassingsmogelijkheden bij de verschillende alternatieven;

- een motivering welk beoordelingskader voor de toepassingsmogelijkheden gebruik zal worden;
- de kwaliteit van de bovengrond na uitvoering van de ontgravingen;
- nut en noodzaak van één of meerdere tijdelijke depots voor tussentijdse opslag van grond, de plaats van deze depots, de noodzakelijke voorzieningen en de inrichting ervan, alsmede het depotbeheer;
- een beschrijving van de verwerkingsmogelijkheden van de niet herbruikbare verontreinigde grond.

Grond- en oppervlaktewater

Geef voor de verschillende alternatieven:

- een gedetailleerd inzicht in de bestaande bodemopbouw en (geo)hydrologische situatie in en in de omgeving van het plangebied in de huidige situatie en de veranderingen daarin na aanleg (veranderingen in grondwaterstanden, grondwaterstromingspatronen, kwel- en infiltratie) onder verschillende omstandigheden;
- in hoeverre de dynamiek in de oppervlakte water verandert (bijvoorbeeld oeverafslag en inundaties van oevers);
- de gevolgen van bovengenoemde veranderingen met een onderscheid naar de verschillende opgaven: de bypass, waterkeringen, woongebieden, natuurgebieden, infrastructuur en jachthavens;
- mitigerende maatregelen om de gevolgen te beperken (zie ook 3.1: ontwerp bypass);
- de kans op verandering van de grondwaterkwaliteit zowel binnen het gebied van de bypass ten gevolge van vergravingen en ander gebruik als er buiten als gevolg van veranderingen in de (geo)hydrologische situatie.

4.4

Natuur

Voor een belangrijk deel zijn de ecologische gevolgen al beschreven in het plan-MER/de startnotitie en de daarbij behorende passende beoordeling. Op basis van de geohydrologie en bodem moet in meer detail dan in het plan-MER de samenhang met de ecologie beschreven worden aan de hand van een landschapsecologische systeembeschrijving. Op basis van deze systeembeschrijving kunnen de ontwikkelingsmogelijkheden voor natuur per landschapsecologische zone concreter worden beschreven aan de hand van gewenste habitat- of doeltypen (waarin ook de kwaliteit wordt beschouwd) en doelsoorten (waarin ook de kwaliteit van functiegebieden wordt beschouwd).

Ga daarom in het MER specifieker in op, of geef een nadere uitwerking van:

- de gevolgen op de natuur aan de hand van veranderingen areaal, aantal en kwaliteit van gewenste habitat- of doeltypen en (functiegebieden van) doelsoorten uit het handboek natuurdoeltypen (Ball et al.);
- maak daarbij onderscheid in negatieve (verstoring en vernietiging) en positieve effecten (natuurontwikkeling) en geef deze afzonderlijk weer;
- de effecten van veranderingen in het grondwatersysteem door vergraving van de afdekkende lagen en daarmee op de ecologie;
- de gevolgen van verstoring door de toekomstige woningbouw, infrastructuur en recreatie(vaart); ga in op de locatie, dimensionering en zonering om effecten op huidige en te ontwikkelen natuurwaarden te beperken; ga bij de fasering van de aanleg in het bijzonder in op de recreatievaart, aanzien in het plan-MER en de passende beoordeling in principe significant negatieve gevolgen (in cumulatie) op soorten uit de Natura 2000-gebieden

waarvoor de instandhoudingsdoelen zijn opgesteld zijn geconstateerd; ga na of en hoe zonerings- en fasering kan leiden tot mitigatie;

- het beheer van het gebied; het functioneren van de bypass is afhankelijk van het gevoerde beheer (zie ook 5.2); de ruwheid van het oppervlak en daarmee de weerstand die het stromende water ondervindt zijn afhankelijk van de (te realiseren) natuurdoeltypen voor de vegetatie en het gevoerde beheer.

Voor de Natura 2000-gebieden geldt dat een passende beoordeling uitgevoerd dient te worden, indien niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de activiteit significante gevolgen kan hebben. In het plan-MER is reeds een passend beoordeling opgenomen die op hoofdlijnen goed aangeeft welke gevolgen de bypass heeft. Werk deze passende beoordeling – waarnodig – uit tot het detailniveau dat aansluit bij het detailniveau van het besluit-MER.

De cumulatieve gevolgen zijn in het plan-MER slechts beperkt uitgewerkt. Uit het plan-MER/de passende beoordeling komt onder andere naar voren dat er significante effecten zijn te verwachten van het voornemen op een tweetal kritische soorten met een zeer slechte staat van instandhouding, namelijk: Grote karekiet en Roerdomp. Omtrent de significante effecten op de Kleine zwaan wordt vermeld dat daarover onzekerheid bestaat. Werk deze (cumulatieve) gevolgen in het MER verder uit.

Geef in het MER een volledig beeld van de bestaande en geplande projecten met cumulatieve gevolgen. Neem in ieder geval andere Ruimte voor de Rivier projecten mee en geef een onderbouwing van de stelling dat er geen significante gevolgen zijn met andere maatregelen op de Veluwerandmeren.

4.5 Cultuurhistorie

Het plan-MER geeft goed de gevolgen voor de cultuurhistorische waarden weer voor het plangebied. Pas deze – waarnodig – aan op basis van de nadere uitwerking.

4.6 Woon- en leefmilieu

4.6.1 Algemeen

De effecten op het woon- en leefmilieu worden bepaald door de cumulatieve gevolgen van ongelijksoortige milieuaspecten op de gezondheid en op de sociale omstandigheden van mensen die in het studiegebied wonen of verblijven. Relevant hierbij zijn: geluid, trillingen, lucht, (verkeers-)veiligheid, barrièrewerking, landschapsbeeld (inclusief visuele hinder) en gedwongen vertrek door sloop van huizen. De belangrijkste aspecten voor de integrale effectbeschrijving zijn:

- de functioneel-ruimtelijke relaties in het gebied en de deelgebieden, zoals de meest gebruikte routes naar school en openbare voorzieningen en barrièrewerking van infrastructuur voor bijvoorbeeld agrariërs en recreanten;
- hinderbeleving: geluidhinder, luchtkwaliteit, sociale onveiligheid, visuele hinder, lichthinder, stank/stof;
- verkeersonveiligheid;
- gedwongen vertrek door sloop van woningen;
- aanduiding van gevoelige gebieden bij calamiteiten (kwalitatief) en aanduiding van de risico's (indicatief).

4.6.2 Verkeer

Geef voor de verkeerstromen in het gebied een verkeerskundige analyse van de volgende aspecten in het studiegebied:

- de verkeersintensiteiten, onderscheiden naar personenverkeer en vrachtverkeer alsmede de gebruikelijke onderscheiden naar doelgroepen (woonwerk, zakelijk, overig) en tijdstip van de dag (spits en niet-spits);
- de reistijden op het tracé en de betrouwbaarheid hiervan per auto of openbaar vervoer, zowel tijdens als buiten de spitsperioden;
- de kwaliteit van de verkeersafwikkeling (I/C verhoudingen);
- de verkeersveiligheid (ongevalskans, slachtoffers).

Voeg aan het MER (als bijlage) een technische rapportage van het te hanteren verkeersmodel toe. Geef aan op welke uitgangspunten de opbouw van het netwerk is gebaseerd en welke ruimtelijke ontwikkelingen voor de prognosejaren zijn meegenomen. Geef aan hoe de verschillende verkeerssoorten in het model zijn opgenomen (vracht- en personenautoverkeer en openbaar vervoer).

4.6.3 Luchtkwaliteit

Beschrijf de gevolgen van de verschillende alternatieven voor de luchtkwaliteit langs het hoofd- en onderliggend wegennet, onafhankelijk of sprake zal zijn van overschrijding van grenswaarden. Volg hierbij de (nieuwe) Wet milieubeheer van 15 november 2007, met daarin de luchtkwaliteitseisen die zijn opgenomen in hoofdstuk 5. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007). Houd daarbij rekening met de gevolgen van congestie op de luchtkwaliteit. Geef aan hoe wordt voldaan aan de luchtkwaliteitseisen.

Geef in het MER voor fijn stof (PM₁₀) en NO₂ inzicht in de concentratieniveaus en eventuele overschrijdingen van grenswaarden zowel voor de autonome ontwikkelingen als voor de verschillende alternatieven. Beschrijf:

- de ligging en grootte van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere gevoelige bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden.

Niet te verwachten is dat de grenswaarden⁵ en richtwaarden⁶ voor de overige stoffen uit de Wm (luchtkwaliteitseisen) zullen worden overschreden. Gezien de jurisprudentie⁷ beveelt de Commissie toch aan de concentraties van deze stoffen en de toetsing daarvan aan de grenswaarden op te nemen in het MER.

Geef in het MER tevens aan wat de (positieve of negatieve) gevolgen zijn voor de luchtkwaliteit langs de relevante aanliggende wegvakken en het onderliggend wegennet. Voor de afbakening van het studiegebied is het van belang die gebieden mee te nemen waar significante gevolgen⁸ te verwachten zijn.⁹

---

⁵ Grenswaarden voor SO₂, CO, Pb, en benzeen.

⁶ Richtwaarden voor nikkel, arseen, cadmium, ozon en benzo(a)pyreen.

⁷ Zie uitspraak 200308882/1 van 16 februari 2005 inzake Rijksweg 73-zuid Ambt Montfort.

⁸ Uit jurisprudentie blijkt dat een toename van meer dan 0,1 microgram/m³ kan worden aangemerkt als significant.

⁹ Het ministerie van Verkeer & Waterstaat heeft voor de afbakening van het studiegebied voor luchtkwaliteitsonderzoek een nieuwe aanpak geformuleerd. De Commissie adviseert om na te gaan of een dergelijke aanpak ook in dit onderzoek kan worden uitgevoerd. Voor meer informatie zie brief van de minister

Het Europese Parlement heeft op 11 december 2007 streef- en grenswaarden voor PM_{2,5} vastgesteld.¹⁰ In het MER moet zo goed mogelijk worden aangegeven wat de gevolgen van de voorgenomen activiteit zijn voor de PM_{2,5}-concentraties. Toets de resultaten aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de EU-richtlijn voor PM_{2,5}.¹¹

4.6.4 Geluid

Beschrijf de huidige of heersende geluidbelasting op gevoelige bestemmingen en de geluidbelasting ten gevolge van de aan te passen weg voor het bepaalde jaar (tien jaar na aanpassing van de weg). Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de eisen uit de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen.

Beschrijf in het MER de toename of afname van aantallen geluidbelaste woningen (vanaf de voorkeurswaarde (uitgedrukt in de Europese dosismaat L_{den}) van 48 dB) en oppervlak geluidbelast natuurgebied (vanaf een etmaalgemiddelde van 42 dB(A)). Presenteer de geluidscontouren op een contourenkaart.

Geef in het MER aan:

- of er thans al woningen zijn waarvoor een hogere waarde is verleend;
- in hoeverre er nog achterstallige saneringssituaties zijn;
- welke geluidsreducerende maatregelen (bijvoorbeeld in de vorm van geluidsschermen of 'stiller asfalt') moeten worden getroffen;
- of bij bestaande woningen waar sprake is van een saneringssituatie geluidsreducerende maatregelen de geluidbelasting kunnen terugdringen tot de saneringsdoelstelling;
- of er bestaande en geplande geluidsgevoelige objecten en gebieden zoals woon-, natuur-, stilte-, en recreatiegebieden aanwezig zijn.

Beschrijf in het MER ook de (positieve of negatieve) gevolgen voor de geluidniveaus langs de relevante wegen van het onderliggende wegennet¹².

4.6.5 Externe veiligheid

Geef aan of er in de huidige en toekomstige situatie knelpunten zijn op het gebied van externe veiligheid, of er knelpunten door het voornemen verdwijnen en of er nieuwe knelpunten ontstaan. Ga specifiek in op de veiligheidsmaatregelen tegen calamiteiten in de variant van de N23 met een oeververbinding met een tunnel.

---

van Verkeer en Waterstaat aan de Tweede Kamer met als onderwerp 'Aanpak gebiedsafbakening luchtonderzoek en gevolgen voor de hoofdwegennetprojecten' met kenmerk VENW/DGP-2007/9369.

¹⁰ Voor PM_{2,5} geldt een grenswaarde: jaarnorm 25 µg/m³ per 2015; en streefwaarden van 20 µg/m³ per 2020 en; een reductie doelstelling voor de "gemiddelde-blootstellingsindex" (GBI) tot 20% voor de periode 2010-2020 De "gemiddelde-blootstellingsindex" is de gemiddelde-blootstelling van de bevolking van een lidstaat die voor het referentiejaar (2010) wordt vastgesteld met het doel de schadelijke gevolgen voor de menselijke gezondheid te verminderen en die waar mogelijk binnen een bepaalde termijn moet worden bereikt.

¹¹ Naar verwachting zal de nieuwe EU-richtlijn eind 2008 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In beginsel kunnen de bepalingen van een richtlijn geen rechtstreekse werking hebben voordat de implementatietermijn is verstreken. Lidstaten dienen zich gedurende deze termijn wel te onthouden van maatregelen die het bereiken van het doel van de richtlijn in gevaar zouden brengen.

¹² Geluid is relevant bij een verkeerstoename van 30% en een afname van 20% ten opzichte van de referentiesituatie. Dit komt overeen met 1 dB.

5. LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIEPROGRAMMA

5.1 Leemten in kennis

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen betrouwbare of volledige informatie kon worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Hierbij gaat het uiteraard om milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol kunnen spelen.

Geef bij de hydraulische en morfologische berekeningen aan met welke modelinstrumenten en versies hiervan de berekeningen uitgevoerd zijn, en (met betrekking tot hydraulisch instrumentarium) de uitkomsten hiervan in overeenstemming zijn met het instrumentarium op basis waarvan de taakstelling is bepaald.

5.2 Evaluatie en monitoring

Het bevoegd gezag moet bij het verlenen van de benodigde vergunningen aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat het MER al een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onze kerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Geadviseerd wordt om in een monitoringsprogramma onderscheid te maken naar aanlegfase en eindsituatie. Geef in het MER zicht op de beoogde opzet van de monitoring. Geef aan hoe deze methodisch zal plaatsvinden, over welke thema's en op welke momenten rapportages naar verwachting beschikbaar zullen zijn. Geef aandacht aan de volgende punten bij het evaluatie- en monitoringsprogramma:

- sedimentatie- en erosieprocessen in het studiegebied;
- de ontwikkeling van de vegetatie in relatie tot de hydraulische weerstand die de vegetatie vormt voor de afstroming van water (ruwheid);
- de ontwikkeling van de aanwezige planten- en diersoorten met een beschermde status en de gewenste habitattypen met doelsoorten;
- effectiviteit van de mitigerende maatregelen;
- effectiviteit van natuurontwikkelingmaatregelen en -inrichting met betrekking tot beoogde doelen;
- zonering van (recreatie)activiteiten en handhaving daarvan.

6. OVERIGE ONDERWERPEN

Voor de onderdelen "vergelijking van alternatieven" en "samenvatting van het MER" heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Provincie Overijssel en de provincie Flevoland, waterschappen Groot Salland en Zuiderzeeland en de gemeenten Kampen en Dronten

Bevoegd gezag: de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel en Flevoland en de gemeenteraden van Kampen en Dronten

Besluit: bestemmingsplannen, dijkverleggingsplannen, vergunningen en ontheffingen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C09.0, C10.3, 12.1 en C12.2

Activiteit: In het gebied IJsseldelta-Zuid willen de provincies Overijssel en Flevoland de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken gebiedsontwikkeling

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Zie bijlage 2.

Procedurele gegevens:

advies aanvraag: 29 mei 2008

ter inzage legging: 30 mei tot en met 10 juli 2008

richtlijnenadvies: 17 juli 2008

Bijzonderheden:

De provincie Overijssel heeft de Commissie eerder verzocht om te adviseren over het plan-MER. De Commissie heeft bij de toetsing van het plan-MER essentiële tekortkomingen geconstateerd waarna de provincie Overijssel heeft besloten een aanvulling op te stellen en de Commissie gevraagd heeft de advisering over het plan-MER uit te stellen. Als gevolg hiervan zal de advisering over het plan-MER door de Commissie later plaatsvinden dan de advisering voor de richtlijnen van het besluit-MER. Aangezien deze besluit-m.e.r.-procedure anticipeert op het vastleggen van het voorkeursalternatief uit het plan-MER in de streekplanherzieningen, zal als anders wordt besloten ook bezien moeten worden hoe de besluit-m.e.r.-procedure hierop moet worden aangepast.

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. B.F.M. Beerlage (werkgroepsecretaris)

dr. F.H. Everts

ir. J.H.J. van der Gun

ing. D. Hamhuis

dr. H. Middelkoop

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. IDMM namens Nationaal Landschap IJsseldelta-Zuid, Nijeveen
2. Waterschap Zuiderzeeland, Lelystad

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport IJsseldelta Zuid, provincie Overijssel

De provincies Overijssel en Flevoland, de waterschappen Groot Salland en Zuiderzeeland en de gemeenten Kampen en Dronten willen in het gebied IJsseldelta-Zuid de regionale opgaven voor hoogwaterbescherming, woningbouw, infrastructuur, natuur en recreatie, integraal uitwerken. Nadat partiële provinciale streekplanherzieningen zijn vastgesteld, worden de opgaven verder uitwerkt en volgt besluitvorming over bestemmingsplannen, dijkverleggingsplannen, vergunningen en ontheffingen. De provincie Overijssel is hiervoor (coördinerend) bevoegd gezag.

ISBN: 978-90-421-2476-9

